

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
Privacy: de Europese Algemene
Verordening
Gegevensbescherming & de
Meldplicht Datalekken

ons kenmerk
ECIB/U201501573
Lbr. 15/079

datum
19 oktober 2015

Samenvatting

De Europese Unie werkt op dit moment aan een nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De verordening kan een behoorlijke impact hebben op (gemeentelijke) organisaties die persoonsgegevens beheren en verwerken en leiden tot het opleggen van een bestuurlijke boete als de verordening niet wordt nageleefd. Vooruitlopend op de AVG wordt de Meldplicht Datalekken vanaf 1 januari 2016 actief beleid. In deze ledenbrief informeren we u over de laatste stand van zaken van de nieuwe wetgeving en geven we aan wat uw gemeente nu al kan doen zodat u bent voorbereid op de komende wijzigingen.

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Privacy: de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming & de Meldplicht Datalekken	ons kenmerk ECIB/U201501573 Lbr. 15/079	datum 19 oktober 2015

Geacht college en gemeenteraad,

De Europese Unie werkt op dit moment aan een nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De verordening kan een behoorlijke impact hebben op (gemeentelijke) organisaties die persoonsgegevens beheren en verwerken en kan leiden tot het opleggen van een bestuurlijke boete als de verordening niet wordt nageleefd. Vooruitlopend op de AVG wordt de Meldplicht Datalekken vanaf 1 januari 2016 actief beleid. In deze ledenbrief informeren we u over de laatste stand van zaken van de nieuwe wetgeving en geven we aan wat uw gemeente nu al kan doen zodat u bent voorbereid op de komende wijzigingen.

Stand van zaken AVG

Eind 2015 zijn de onderhandelingen over de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) waarschijnlijk afgerond. Momenteel hebben het Europees Parlement en de Raad van Ministers amendementen gemaakt op de versie van de Europese Commissie. Hoewel men het met elkaar op hoofdlijnen eens is, zijn er grote verschillen tussen de drie versies. De drie instellingen proberen nu samen overeenstemming te bereiken en tot een versie van de Verordening te komen (triloog). Zoals in de concepten van de AVG is opgenomen, moet de verordening van toepassing worden op zowel het bedrijfsleven als de overheid. Een Europese verordening heeft directe werking en hoeft niet omgezet te worden in nationale wetgeving. Dat betekent dat het privacybeleid van gemeenten straks rechtstreeks aan deze verordening dient te voldoen.

Wat betekent dit voor gemeenten

De AVG zal een behoorlijke impact hebben op (gemeentelijke) organisaties die persoonsgegevens beheren en verwerken. Uit de conceptversies blijkt momenteel dat gegevensbeheerders en -verwerkers (zoals gemeenten) de rechten dienen te faciliteren van betrokkenen van wie de persoonsgegevens worden verwerkt. Hiervoor moet een gemeente transparant en 'accountable' zijn. Als uw gemeente straks niet voldoet aan de regels uit deze verordening, dan kan dit mogelijk leiden tot maatregelen zoals het opleggen van een bestuurlijke boete door toezichthoudende organisaties (bijvoorbeeld het College Bescherming Persoonsgegevens). Deze boete wordt sowieso opgelegd als uw gemeente niet voldoet aan

de Meldplicht Datalekken, de wetwijziging die per 1 januari 2016 al in werking treedt. Daarom is het belangrijk dat u nu al voorbereidingen treft om zo vooruit te lopen op de Europese ontwikkelingen en klaar te zijn voor de nieuwe wetgeving. Het belangrijkste is echter dat uw gemeente in ieder geval voldoet aan de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), die in grote lijnen al voldoet aan de bepalingen in de concept-AVG.

Wat wil Europa veranderen?

Een verordening heeft rechtstreekse werking, dat houdt in dat gegevensverwerkers zich direct aan de verordening dienen te houden en dat deze niet eerst in nationale wetgeving hoeft te worden geïmplementeerd. De belangrijkste verandering wordt waarschijnlijk dat de nieuwe Europese wetgeving tot het opleggen van een of meer bestuurlijke boete(s) kan leiden, die zal worden opgelegd door het CBP, als de verordening niet wordt nagevolgd. De Raad heeft voorgesteld om het aan de lidstaten over te laten om te bepalen of overheden ook een boete kunnen krijgen. Nederland heeft nu al een verhoogde boete ingevoerd via de Wet Meldplicht datalekken, dus die zal dan waarschijnlijk in stand blijven. De boetes zouden kunnen oplopen tot een miljoen euro. Het grootste deel van het gegevensbeschermingsrecht uit de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) blijft inhoudelijk ongewijzigd. De nieuwe verordening scherpt de Wbp aan en vult de Wbp aan.

De Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming

Het doel van de verordening is de versterking van de privacy van Europese burgers en het tegengaan van verschillen in privacyregelgeving binnen de EU. Verder is de verordening een antwoord op de nieuwe mogelijkheden en uitdagingen die ontwikkelingen in ICT met zich meebrengen, bijvoorbeeld met het 'recht om te worden vergeten' en de omgang met DNA en profilering van burgers door grote datadiensten.

De insteek van de verordening verlegt de focus van een externe meldplicht vooraf (die in de huidige wetgeving zit), naar een eigen verantwoordelijkheid van organisaties om intern risicobeperkende maatregelen te nemen (zoals Privacy Impact Assessments, het hanteren van 'privacy by design' en het mogelijk benoemen van Functionarissen voor de Gegevensbescherming). Afhankelijk van het besluit van de EU wordt het benoemen van een Functionaris voor de Gegevensbescherming verplicht. De Raad van Ministers streeft naar een bepaling waarin staat dat het niet verplicht is, tenzij het in de nationale wetgeving wordt opgenomen. Momenteel is dit in ons land voor gemeenten *niet* het geval. Wellicht zal de belangrijkste verandering de versterking van de naleving van de verordening zijn, inclusief grotere boetebevoegdheid voor de toezichthouder. Dit is echter nog onderwerp van onderhandeling.

Wat kunt u als gemeente nu al doen?

De verordening heeft gevolgen voor alle gemeentelijke beleidsterreinen waar persoonsgegevens worden verwerkt, zoals het sociaal domein. De VNG roept gemeenten op zorg te dragen dat de volgende acties zijn ondernomen:

- Breng in kaart of uw gemeente op dit moment voldoet aan de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) in de hieronder genoemde domeinen, en wat er noodzakelijk moet gebeuren om per 1 januari 2016 te voldoen. Hiertoe kunt u de volgende stappen nemen:

- Breng de hoofdclusters waarvoor persoonsgegevens verwerkt worden in kaart. Bijvoorbeeld: Burgerzaken (identiteit en BRP), Sociaal Domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en aanpalende gebieden), Vergunningen, Intern beheer en personeel. Zorg dat per cluster op gestructureerde wijze inzichtelijk is:
 - Welke taken daar worden uitgevoerd en onder wiens verantwoordelijkheid
 - Welke (categorieën van persoons)gegevens er verwerkt worden
 - Wat het doel is van de verwerking
 - Hoe in de werkprocessen geborgd is dat uitsluitend noodzakelijke gegevens verwerkt worden
 - Welke verwerkingsgrondslag er is
 - Hoe lang de (persoons)gegevens bewaard worden (waar mogelijk)
 - Met wie de gegevens worden gedeeld
 - Wie de verantwoordelijke is voor (het beschermen van) de gegevens
 - Welke bewerkersovereenkomsten gesloten zijn met andere betrokken partijen

- Tref organisatorische en budgettaire maatregelen:
 - Maak een (voorlopig) tijdspad om bovenstaande te realiseren
 - Bedenk welke processen intern moeten worden ingericht om bovenstaande te realiseren

Wij adviseren u om tijdig voldoende budget en capaciteit vrij te maken voor interne en externe expertise (bv functionaris gegevensbescherming/privacy-officer).

Welke inzet levert de VNG?

De VNG zet zich in voor de belangenbehartiging van gemeenten richting de Europese Commissie, het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Europese Instituties. De VNG wil zo min mogelijk administratieve lasten voor gemeenten. Dit alles gebeurt in nauw overleg met het ministerie van BZK en V&J.

Ondersteuningsmateriaal

Via uw Informatiebeveiligingsdienst (IBD) en het programma Informatievoorziening Sociaal Domein is ondersteuningsmateriaal beschikbaar dat u kunt raadplegen om u voor te bereiden op de nieuwe wetgeving, zoals de privacyscan (PIA en SD) en de Baseline informatieveiligheid gemeenten (BIG).

Voor vragen over de informatiebeveiligingscomponenten van de Meldplicht Datalekken kunt u terecht bij de IBD:

info@ibdgemeenten.nl

Helpdesk: 070 373 8011

Opleiding

Om gemeenten te ondersteunen bij de invoering van de wijzigende wetgeving rond privacy biedt de VNG een passend opleidingsaanbod in de vorm van verschillende workshops. Hierbij streeft de VNG naar een aanbod gericht op diverse doelgroepen binnen gemeenten.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop on the left and a horizontal line extending to the right.

J. Kriens
Voorzitter Directieraad VNG

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.